

راهکارهایی برای طراحی مرکز اجتماعی محله به منظور افزایش تعاملات اجتماعی ساکنان (مطالعه موردی: مرکز محله تاریخی سرلت شهر اصفهان)

مجید صالحی نیا^{۱*}، مائده السادات حسامی زاده^۲

۱- استادیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اصفهان، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر اصفهان، گروه معماری، اصفهان، ایران

۲- کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه هنر اصفهان، دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه هنر اصفهان، گروه معماری، اصفهان، ایران

خلاصه

براساس پژوهش‌های انجام شده، در تاریخ شهر و معماری گذشته ایران، مردم با قرارگرفتن در سلسله مراتب شهر، خود و محیط زندگی خود را بیش تر شناخته، آن را درک کرده، برایشان با معنا بوده و با آن انس و الفت بیش تری نسبت به اکنون پیدا می کرده اند. امروزه در این سلسله مراتب، مقیاس میانی یا محلات و مراکز محلات، که به عنوان فضایی بینابینی پیوند دهنده مجموعه شهر و زندگی خصوصی مردم بوده اند، کمرنگ تر شده اند. بر اساس دیدگاه مشترک نظریه پردازان، در شهرهای امروزی تعاملات شهروندی نیازمند فضاهای عمومی و زنده شهری که مبتنی بر الگوهای فرهنگی، رفتاری و فیزیکی محله بوده و در جهت پیشبرد امور کالبدی و غیرکالبدی، شهروندان را در یک محیط شهری در تعامل سازنده و پایدار با هم نوعان خود قرار می دهند. هدف اصلی پژوهش، دستیابی به راهکارهای طراحی فضاهای اجتماع پذیر و مشارکتی با توجه به ویژگی‌های فرهنگی-رفتاری و عناصر کالبدی-فضایی موجود در بافت تاریخی مرکز محله (سرلت اصفهان) است، که منجر به افزایش تعاملات اجتماعی ساکنان گردد. پژوهش حاضر با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای، مروری بر مبانی نظری محله و مفاهیم مرتبط با تعاملات اجتماعی و همچنین بررسی نظریه‌های پایه در این زمینه و ترکیب آن‌ها، به ارائه راهکارهایی عملی جهت طراحی مرکز اجتماعی محله می پردازد. نتایج نشان می دهند که قابلیت‌هایی چون تنوع فعالیت، ترکیب ویژگی‌های کیفی-فضایی ایستا، پویا و متباین، تاکید بر پیاده‌مداری، وجود فضاهای گذار، تنوع و همگانی بودن فضاها، نفوذ پذیری فیزیکی و بصری، امکان دیدن و دیده شدن، انعطاف پذیری فضایی و وجود فضاهای موجود و جدید تداعی کننده خاطرات گذشته، می توانند موجب افزایش تعاملات اجتماعی ساکنان محله گردند.

واژه‌های کلیدی: تعاملات اجتماعی، فضای اجتماع پذیر، مرکز اجتماعی محله، راهکار طراحی، محله سرلت اصفهان.

۱. مقدمه

از گذشته‌های دور محله‌های شهرها در شکل دهی و سامان دهی به امور شهری جایگاه ویژه داشتند. هر محله با ارائه خدمات روزمره مورد نیاز خود و با ایجاد نمادهای محله‌ای و ویژگی‌های خاص موجب می شد ساکنان آن نوعی تعلق

* Corresponding author: مجید صالحی نیا، استادیار دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه هنر اصفهان

Email: salehinia@au.ac.ir